Taittirīya-Brāhmaṇa

Book 2, Chapter 2

Edited by Subramania Sarma, Chennai

Final proofread version, 1st April 2005

[[2-2-1-1]]

प्र॒जाप॑तिरकामयत प्र॒जाः सृ॑जे॒येति॑।

स ए॒तं दश॑होतारमपश्यत्।

तं मन॑साऽनु॒द्रुत्य॑ दर्भ॑स्त॒म्बे॑ऽजुहोत्।

ततो॒ वै स प्र॒जा अ॑सृजत।

ता अ॑स्मात्सृ॒ष्टा अपा᳚क्रामन्।

ता ग्रहे॑णागृह्णात्।

तद्ग्रह॑स्य ग्रह॒त्वम्।

यः का॒मये॑त प्रजा॑ये॒येति॑।

स दश॑होतार॒ं मन॑साऽनु॒द्रुत्य॑ दर्भ॑स्त॒म्बे जु॑हुयात्।

प्र॒जाप॑ति॒र्वै दश॑होता॥ १॥

[[2-2-1-2]]

प्र॒जाप॑तिरे॒व भू॒त्वा प्रजा॑यते।

मन॑सा जु॒हो॑ति।

मन॑ इव॒ हि प्र॒जाप॑तिः।

प्र॒जाप॑ते॒राप्त्यै᳚।

पू॒र्णया॑ जुहो॑ति।

पू॒र्ण इ॑व॒ हि प्र॒जाप॑तिः।

प्र॒जाप॑ते॒राप्त्यै᳚।

न्यू॑नया जुहो॑ति।

न्यू॑ना॒द्धि प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा असृ॑जत।

प्र॒जाना॒ꣳ॒ सृष्ट्यै᳚॥ २॥

[[2-2-1-3]]

द॒र्भ॑स्त॒म्बे जु॑होति।

ए॒तस्मा॒द्वै योने᳚ः प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत।

यस्मा॑दे॒व योने᳚ः प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत।

तस्मा॑दे॒व योने॒ः प्रजा॑यते।

ब्रा॒ह्म॒णो द॑क्षिण॒त उपा᳚स्ते।

ब्रा॒ह्म॒णो वै प्र॒जाना॑मुपद्र॒ष्टा।

उ॒प॒द्र॒ष्टु॒मत्ये॒व प्रजा॑यते।

ग्रहो᳚ भव॑ति।

प्र॒जाना॑ꣳ सृ॒ष्टानां॒ धृत्यै᳚।

यं ब्रा᳚ह्म॒णं वि॒द्यां वि॒द्वाꣳसं॒ यशो॒ नर्च्छे॑त्॒॥ ३॥

[[2-2-1-4]]

सो॑ऽर॑ण्यं प॒रेत्य॑।

द॒र्भ॒स्त॒म्बमु॒द्ग्रथ्य॑।

ब्रा॒ह्म॒णं द॑क्षिण॒तो नि॒षद्य॑।

चतु॑र्होतॄन्व्याच॑क्षीत।

ए॒तद्वै दे॒वाना᳚ं पर॒मं गुह्यं॒ ब्रह्म॑।

यच्चतु॑र्होतारः।

तदे॒व प्र॑का॒शं ग॑मयति।

तदे॑नं प्रका॒शं ग॒तम्।

प्र॒का॒शं प्र॒जाना᳚ं गमयति।

द॒र्भ॒स्त॒म्बमु॒द्ग्रथ्य॒ व्याच॑ष्टे॥ ४॥

[[2-2-1-5]]

अ॒ग्निवान्वै द॑र्भस्त॒म्बः।

अ॒ग्नि॒वत्ये॒व व्याच॑ष्टे।

ब्रा॒ह्म॒णो द॑क्षिण॒त उपा᳚स्ते।

ब्रा॒ह्म॒णो वै प्र॒जाना॑मुपद्र॒ष्टा।

उ॒प॒द्र॒ष्टु॒मत्ये॒वैनं॒ यश॑ ऋच्छति।

ई॒श्व॒रं तं यशो॒ऽर्तो॒रित्या॑हुः।

यस्यान्तै᳚ व्या॒चष्ट॒ इति॑।

वर॒स्तस्मै॒ दे॑यः।

यदेवैनं तत्रोपनमति।
तदेवावरुन्धे॥ ५॥

[[2-2-1-6]]

अग्निमादधानो दशहोत्राऽरणिमवदध्यात्।
प्रजातमेवैनमाधत्ते।
तेनैवोद्धृत्याग्निहोत्रं जुहुयात्।
प्रजातमेवैनञ्जुहोति।
हविर्निर्वप्स्यन्दशहोतारं व्याचक्षीत।
प्रजातमेवैनं निर्वपति।
सामिधेनीरनुवक्ष्यन्दशहोतारं व्याचक्षीत।
सामिधेनीरेव सृष्ट्वाऽऽरभ्य प्रतनुते।
अथो यज्ञो वै दशहोता।
यज्ञमेव तनुते॥ ६॥

[[2-2-1-7]]

अभिचरन्दशहोतारं जुहुयात्।
नव वै पुरुषे प्राणाः।
नाभिर्दशमी।
सप्राणमेवैनमभिचरति।
एतावद्वै पुरुषस्य स्वम्।
यावत्प्राणाः।
यावदेवास्यास्ति।
तदभिचरति।
स्वकृत इरिणे जुहोति प्रदरे वा।
एतद्वा अस्यै निर्ऋतिगृहीतम्।
निर्ऋतिगृहीत एवैनं निर्ऋत्या ग्राहयति।
यद्वाचः क्रूरम्।
तेन वषट्करोति।
वाच एवैनं क्रूरेण प्रवृश्चति।
ता जगार्तिमार्च्छति॥ ७॥

दश॑होता॒ सृष्ट्या॑ ऋ॒च्छेद्याच॑ष्टे रुन्ध ए॒व त॑नुते॒ निर्ऋ॑तिगृहीत॒ं पञ्च॑ च॥ १॥

[[2-2-2-1]]

प्र॒जाप॑तिरकामयत दर्॑शपूर्णमा॒सौ सृ॑जे॒येति॑।

स ए॒तं च॒तुर्हो॑तारमपश्यत्।

तं मन॑साऽनु॒द्रुत्या॑ह॒वनीये॑ऽजुहोत्।

ततो॒ वै स द॑र्शपूर्णमा॒साव॑सृजत।

ताव॑स्मात्सृ॒ष्टावपा᳚क्रामताम्।

तौ ग्रहे॑णागृह्णात्।

तद्ग्रह॑स्य ग्रह॒त्वम्।

द॒र्शपू॒र्णमा॒सावा॒लभ॑मानः।

च॒तुर्हो॑तार॒ं मन॑साऽनु॒द्रुत्या॑ह॒वनीये॑ जुहुयात्।

द॒र्शपू॒र्णमा॒सावे॒व सृ॒ष्ट्वाऽऽरभ्य॒ प्रत॑नुते॥ १॥

[[2-2-2-2]]

ग्रहो॑ भवति।

द॒र्शपू॒र्णमा॒सयोः᳚ सृ॒ष्टयो॒र्धृत्यै᳚।

सो॑ऽकामयत चातुर्मा॒स्यानि॑ सृजे॒येति॑।

स ए॒तं पञ्च॑होतारमपश्यत्।

तं मन॑साऽनु॒द्रुत्याह॒वनीये॑ऽजुहोत्।

ततो॒ वै स चा॑तुर्मा॒स्यान्य॑सृजत।

तान्य॑स्मात्सृ॒ष्टान्यपा᳚क्रामन्।

तानि॒ ग्रहे॑णागृह्णात्।

तद्ग्रह॑स्य ग्रह॒त्वम्।

चा॒तुर्मा॒स्यान्या॒लभ॑मानः॥ २॥

[[2-2-2-3]]

पञ्च॑होतार॒ं मन॑साऽनु॒द्रुत्याह॒वनीये॑ जुहुयात्।

चा॒तुर्मा॒स्यान्ये॒व सृ॒ष्ट्वाऽऽरभ्य॒ प्रत॑नुते।

ग्रहो॑ भवति।

चा॒तुर्मा॒स्याना᳚ꣳ सृ॒ष्टाना॒ं धृत्यै᳚।

सो॑ऽकामयत पशुब॒न्धꣳ सृ॑जे॒येति॑।

स एतꣳ षड्ढोतारमपश्यत्।
तं मनसाऽनुद्रुत्याहवनीयेऽजुहोत्।
ततो वै स पशुबन्धमसृजत।
सोऽस्मात्सृष्टोऽपाक्रामत्।
तं ग्रहेणागृह्णात्॥ ३॥

[[2-2-2-4]]
तद्ग्रहस्य ग्रहत्वम्।
पशुबन्धेन यक्ष्यमाणः।
षड्ढोतारं मनसाऽनुद्रुत्याहवनीये जुहुयात्।
पशुबन्धमेव सृष्ट्वाऽऽरभ्य प्रतनुते।
ग्रहो भवति।
पशुबन्धस्य सृष्टस्य धृत्यै।
सोऽकामयत सौम्यमध्वरꣳ सृजेयेति।
स एतꣳ सप्तहोतारमपश्यत्।
तं मनसाऽनुद्रुत्याहवनीयेऽजुहोत्।
ततो वै स सौम्यमध्वरमसृजत॥ ४॥

[[2-2-2-5]]
सोऽस्मात्सृष्टोऽपाक्रामत्।
तं ग्रहेणागृह्णात्।
तद्ग्रहस्य ग्रहत्वम्।
दीक्षिष्यमाणः।
सप्तहोतारं मनसाऽनुद्रुत्याहवनीये जुहुयात्।
सौम्यमेवाध्वरꣳ सृष्ट्वाऽऽरभ्य प्रतनुते।
ग्रहो भवति।
सौम्यस्याध्वरस्य सृष्टस्य धृत्यै।
देवेभ्यो वै यज्ञो न प्राभवत्।
तमेतावच्छः समभरन्॥ ५॥

[[2-2-2-6]]
यत्संभाराः।

त॒तो वै तेभ्यो॑ य॒ज्ञः प्राभ॑वत्।

यत्सं॑भा॒रा भव॑न्ति।

य॒ज्ञस्य॒ प्रभू᳚त्यै।

आ॒ति॒थ्यमा॒साद्य॒ व्याच॑ष्टे।

य॒ज्ञमु॒खं॑ वा आ॑ति॒थ्यम्।

मु॒खत ए॒व य॒ज्ञꣳ सं॒भृत्य॒ प्रत॑नुते।

अय॑ज्ञो॒ वा ए॒षः।

यो॑ऽप॒त्नीकः॑।

न प्र॒जाः प्रजा॑येरन्।

पत्नी॒र्व्याच॑ष्टे।

य॒ज्ञमे॒वाकः॑।

प्र॒जानां᳚ प्र॒जन॑नाय।

उ॒प॒सत्सु॒ व्याच॑ष्टे।

ए॒तद्वै पत्नी॑नामा॒यत॑नम्।

स्व ए॒वैना॑ आ॒यत॒नेऽव॑कल्पयति॥ ६॥

त॒नु॒त आ॒लभ॑मानोऽगृह्णादसृजताभरञ्जायेर॒न्षड्च॑॥ २॥

[[2-2-3-1]]

प्र॒जाप॑तिरकामयत॒ प्रजा॑ये॒येति॑।

स तपो॑ऽतप्यत।

स त्रि॒वृत॒ꣳ॒ स्तोम॑मसृजत।

तं प॑ञ्चद॒शस्तोमो॑ मध्य॒त उद॑तृणत्।

तौ पू᳚र्वप॒क्षश्चा॑परप॒क्षश्चा॑भवताम्।

पू॒र्व॒प॒क्षं दे॒वा अन्वसृ॑ज्यन्त।

अ॒प॒र॒प॒क्षमन्वसु॑राः।

ततो॑ दे॒वा अभ॑वन्।

पराऽसु॑राः।

यं का॒मये॑त॒ वसी॑यान्त्स्या॒दिति॑॥ १॥

[[2-2-3-2]]

तं पू᳚र्वप॒क्षे या॑जयेत्।

वसी॑याने॒व भ॑वति।

यं का॒मये॑त॒ पापी॑यान्त्स्या॒दिति॑।

तम॑परप॒क्षे या॑जयेत्।

पापी॑याने॒व भ॑वति।

तस्मा᳚त्पूर्वप॒क्षो᳚ऽपरप॒क्षात्क॑रु॒ण्य॑तरः।

प्र॒जाप॑ति॒र्वै दश॑होता।

चतु॑र्होता॒ पञ्च॑होता।

षड्ढो॑ता स॒प्तहो॑ता।

ऋ॒तवः॑ संवत्स॒रः॥ २॥

[[2-2-3-3]]

प्र॒जाः प॒शव॑ इ॒मे लो॒काः।

य ए॒वं प्र॒जाप॑तिं ब॒होर्भूया᳚ꣳसं॒ वेद॑।

ब॒होरे॒व भूया᳚न्भवति॥

प्र॒जाप॑तिर्दे॒वासु॒रान॑सृजत।

स इन्द्र॒मपि॒ नासृ॑जत।

तं दे॒वा अ॑ब्रुवन्।

इन्द्रं॑ नो जन॒येति॑।

सो᳚ऽब्रवीत्।

यथा॒ऽहं यु॒ष्माꣳस्तप॒साऽसृ॑क्षि।

ए॒वमिन्द्रं॑ जनयध्व॒मिति॑॥ ३॥

[[2-2-3-4]]

ते तपो॑ऽतप्यन्त।

त आ॒त्मन्निन्द्र॑मपश्यन्।

तम॑ब्रुवन्।

जाय॒स्वेति॑।

सो᳚ऽब्रवीत्।

किं भा॑ग॒धेय॑म॒भिज॑निष्य॒ इति॑।

ऋ॒तून्त्सं॑वत्स॒रम्।

प्र॒जाः प॒शून्।

इमाँल्लोकानित्यब्रुवन्।
तं वै माऽऽहुत्या प्रजनयतेत्यब्रवीत्॥ ४॥

[[2-2-3-5]]
तं चतुर्होत्रा प्राजनयन्।
यः कामयेत वीरो म आजायेतेति।
स चतुर्होतारं जुहुयात्।
प्रजापतिर्वै चतुर्होता।
प्रजापतिरेव भूत्वा प्रजायते।
जजनदिन्द्रमिन्द्रियाय स्वाहेति ग्रहेण जुहोति।
आऽस्य वीरो जायते।
वीरꣳ हि देवा एतयाऽऽहुत्या प्राजनयन्।
आदित्याश्चाङ्गिरसश्च सुवर्गे लोकेँऽस्पर्धन्त।
वयं पूर्वे सुवर्गं लोकमियाम वयं पूर्व इति॥ ५॥

[[2-2-3-6]]
त आदित्या एतं पञ्चहोतारमपश्यन्।
तं पुरा प्रातरनुवाकादाग्नीध्रेऽजुहवुः।
ततो वै ते पूर्वे सुवर्गं लोकमायन्।
यः सुवर्गकामः स्यात्।
स पञ्चहोतारं पुरा प्रातरनुवाकादाग्नीध्रे जुहुयात्।
संवत्सरो वै पञ्चहोता।
संवत्सरः सुवर्गो लोकः।
संवत्सर एवर्तुषु प्रतिष्ठाय।
सुवर्गं लोकमेति।
तेँऽब्रुवन्नङ्गिरस आदित्यान्॥ ६॥

[[2-2-3-7]]
क्व स्थ।
क्व वः सद्भ्यो हव्यं वक्ष्याम इति।
छन्दःस्वित्यब्रुवन्।
गायत्रियां त्रिष्टुभि जगत्यामिति।

तस्माच्छन्दःसु सद्य आदित्येभ्यः।
आङ्गीरसीः प्रजा हव्यं वहन्ति।
वहन्त्यस्मै प्रजा बलिम्।
ऐनमप्रतिख्यातं गच्छति।
य एवं वेद।
द्वादश मासाः पञ्चर्तवः।
त्रय इमे लोकाः।
असावादित्य एकविꣳशः।
एतस्मिन्वा एष श्रितः।
एतस्मिन्प्रतिष्ठितः।
य एवमेतꣳ श्रितं प्रतिष्ठितं वेद।
प्रत्येव तिष्ठति॥ ७॥
स्यादिति संवत्सरो जनयध्वमितीत्यब्रवीत्पूर्व इत्यादित्यानृतवष्षट्॥ ३॥

[[2-2-4-1]]

प्रजापतिरकामयत प्रजायेयेति।
स एतं दशहोतारमपश्यत्।
तेन दशधाऽऽत्मानं विधाय।
दशहोत्राऽतप्यत।
तस्य चित्तिः स्रुगासीत्।
चित्तमाज्यम्।
तस्यैतावत्येव वागासीत्।
एतावान्यज्ञक्रतुः।
स चतुर्होतारमसृजत।
सोऽनन्दत्॥ १॥

[[2-2-4-2]]

असृक्षि वा इममिति।
तस्य सोमो हविरासीत्।
स चतुर्होत्राऽतप्यत।
सोऽताम्यत्।

स भूरिति व्याहरत्।
स भूमिमसृजत।
अग्निहोत्रं दर्शपूर्णमासौ यजूꣳषि।
स द्वितीयमतप्यत।
सोऽताम्यत्।
स भुव इति व्याहरत्॥ २॥

[[2-2-4-3]]
सोऽन्तरिक्षमसृजत।
चातुर्मास्यानि सामानि।
स तृतीयमतप्यत।
सोऽताम्यत्।
स सुवरिति व्याहरत्।
स दिवमसृजत।
अग्निष्टोममुक्थ्यमतिरात्रमृचः।
एता वै व्याहृतय इमे लोकाः।
इमान्खलु वै लोकाननु प्रजाः पशवश्छन्दाꣳसि प्राजायन्त।
य एवमेताः प्रजापतेः प्रथमा व्याहृतीः प्रजाता वेद॥ ३॥

[[2-2-4-4]]
प्र प्रजया पशुभिर्मिथुनैर्जायते।
स पञ्चहोतारमसृजत।
स हविर्नाविन्दत।
तस्मै सोमस्तनुवं प्रायच्छत्।
एतत्ते हविरिति।
स पञ्चहोत्राऽतप्यत।
सोऽताम्यत्।
स प्रत्यङ्ङबाधत।
सोऽसुरानसृजत।
तदस्याप्रियमासीत्॥ ४॥

[[2-2-4-5]]

तद्दुर्वर्णꣳ हिरण्यमभवत्।

तद्दुर्वर्णस्य हिरण्यस्य जन्म।

स द्वितीयमतप्यत।

सोऽताम्यत्।

स प्राङ्बाधत।

स देवानसृजत।

तदस्य प्रियमासीत्।

तत्सुवर्णꣳ हिरण्यमभवत्।

तत्सुवर्णस्य हिरण्यस्य जन्म।

य एवꣳ सुवर्णस्य हिरण्यस्य जन्म वेद॥ ५॥

[[2-2-4-6]]

सुवर्ण आत्मना भवति।

दुर्वर्णोऽस्य भ्रातृव्यः।

तस्मात्सुवर्णꣳ हिरण्यं भार्यम्।

सुवर्ण एव भवति।

ऐनं प्रियं गच्छति नाप्रियम्।

स सप्तहोतारमसृजत।

स सप्तहोत्रैव सुवर्गं लोकमैत्।

त्रिणवेन स्तोमेनैभ्यो लोकेभ्योऽसुरान्प्राणुदत।

त्रयस्त्रिꣳशेन प्रत्यतिष्ठत्।

एकविꣳशेन रुचमधत्त॥ ६॥

[[2-2-4-7]]

सप्तदशेन प्राजायत।

य एवं विद्वान्त्सोमेन यजते।

सप्तहोत्रैव सुवर्गं लोकमेति।

त्रिणवेन स्तोमेनैभ्यो लोकेभ्यो भ्रातृव्यान्प्रणुदते।

त्रयस्त्रिꣳशेन प्रतितिष्ठति।

एकविꣳशेन रुचं धत्ते।

सप्तदशेन प्रजायते।

तस्मा᳚त्सप्तद॒शः स्तोमो॒ न नि॒र्हृत्यः॑।
प्र॒जाप॑ति॒र्वै स॑प्तद॒शः।
प्र॒जाप॑तिमे॒व म॑ध्य॒तो ध॑त्ते॒ प्रजा᳚त्यै॥ ७॥
अ॒न॒न्द॒द्ध्रुव॒ इ॒ति व्याह॑र॒द्वेदा॑सी॒द्वेदा॑धत्त॒ प्रजा᳚त्यै॥ ४॥

[[2-2-5-1]]
दे॒वा वै वरु॑णमयाजयन्।
स यस्यै॑ यस्यै दे॒वता॑यै॒ दक्षि॑णा॒मन॑यत्।
ताम॑व्लीनात्।
ते᳚ऽब्रुवन्।
व्या॒वृत्य॒ प्रति॑गृह्णाम।
तथा॑ नो॒ दक्षि॑णा॒ न व्लै᳚ष्यतीति॑।
ते व्या॒वृत्य॒ प्रत्य॑गृह्णन्।
तत॒ो वै तान्दक्षि॑णा॒ं नाव्ली॑नात्।
य ए॒वं वि॒द्वान्व्या॒वृत्य॒ दक्षि॑णां प्रतिगृ॒ह्णाति॑।
नैन॒ं दक्षि॑णा व्लीनाति॥ १॥

[[2-2-5-2]]
राजा᳚ त्वा॒ वरु॑णो नयतु देवि दक्षिणे॒ऽग्नये॒ हिर॑ण्य॒मित्या॑ह।
आ॒ग्नेयं॑ वै हिर॑ण्यम्।
स्वयै॒वैन॑द्दे॒वत॑या॒ प्रति॑गृह्णाति।
सोमा॑य॒ वास॒ इत्या॑ह।
सौ॒म्यं वै वास॑ः।
स्वयै॒वैन॑द्दे॒वत॑या॒ प्रति॑गृह्णाति।
रु॒द्राय॒ गामित्या॑ह।
रौ॒द्री वै गौः।
स्वयै॒वैना᳚ं दे॒वत॑या॒ प्रति॑गृह्णाति।
वरु॑णा॒याश्व॒मित्या॑ह॥ २॥

[[2-2-5-3]]
वा॒रु॒णो वा अश्व॑ः।
स्वयै॒वैन॑ं दे॒वत॑या॒ प्रति॑गृह्णाति।

प्रा॒जाप॑तये॒ पुरु॑षमित्या॑ह।

प्रा॒जा॒प॒त्यो वै पुरु॑षः।

स्वयै॒वैनं॑ दे॒वत॑या॒ प्रति॑गृह्णाति।

मन॑वे॒ तल्प॒मित्या॑ह।

मा॒न॒वो वै तल्पः॑।

स्वयै॒वैनं॑ दे॒वत॑या॒ प्रति॑गृह्णाति।

उ॒त्ता॒नाया᳚ङ्गीर॒सायान॒ इत्या॑ह।

इ॒यं वा उ॑त्ता॒न आ᳚ङ्गीर॒सः॥ ३॥

[[2-2-5-4]]

अ॒नयै॒वैन॒त्प्रति॑गृह्णाति।

वै॒श्वा॒न॒र्यर्चा रथं॒ प्रति॑गृह्णाति।

वै॒श्वा॒नरो वै दे॒वत॑या॒ रथः॑।

स्वयै॒वैनं॑ दे॒वत॑या॒ प्रति॑गृह्णाति।

तेना॑मृत॒त्वम॑श्या॒मित्या॑ह।

अ॒मृत॑मे॒वाऽऽत्मन्ध॑त्ते।

वयो॑ दा॒त्र इत्या॑ह।

वय॑ ए॒वैनं॑ कृत्वा।

सु॒व॒र्गं॑ लो॒कं ग॑मयति।

मयो॒ मह्य॑मस्तु प्रतिग्रही॒त्र इत्या॑ह॥ ४॥

[[2-2-5-5]]

यद्वै शि॒वम्।

तन्मयः॑।

आ॒त्मन॑ ए॒वैषा परी᳚त्तिः।

क इ॒दं कस्मा॑ अदा॒दित्या॑ह।

प्र॒जाप॑ति॒र्वै कः।

स प्र॒जाप॑तये ददाति।

काम॒ः कामा॒येत्या॑ह।

कामे॑न॒ हि ददा॑ति।

कामे॑न प्रतिगृ॒ह्णाति॑।

कामो॑ दा॒ता काम॑ः प्रतिग्रही॒तेत्या॑ह॥ ५॥

[[2-2-5-6]]

का॒मो॒ हि दा॒ता।
काम॑ः प्रतिग्रही॒ता।
काम॒ꣳ॒ स॒मु॒द्रमावि॒शेत्या॑ह।
स॒मु॒द्र इ॑व॒ हि काम॑ः।
नेव॒ हि काम॒स्यान्तो॓ऽस्ति॑।
न स॑मु॒द्रस्य॑।
कामे॑न त्वा॒ प्रति॑गृह्णामीत्या॑ह।
येन॒ कामे॑न प्रति॒गृह्णाति॑।
स ए॒वैन॑म॒मुष्मि॑ꣳल्लो॒के काम॒ आग॑च्छति।
कामै॒तत्त॑ ए॒षा ते॑ काम॒ द॒क्षिणेत्या॑ह।
काम॑ ए॒व तद्यज॑माना॒ऽमुष्मि॑ꣳल्लो॒के द॒क्षि॑णामिच्छति।
न प्र॑तिग्रही॒तरि॑।
य ए॒वं वि॒द्वान्द॒क्षि॑णां प्रतिगृ॒ह्णाति॑।
अ॒नृ॒णामे॒वैना॒ं प्रति॑गृह्णाति॥ ६॥
ह्ली॒ना॒त्य॒श्व॒मित्या॑हाङ्गी॒र॒सः प्र॑तिग्रही॒त्र इत्या॑ह प्रतिग्रही॒तेत्या॑ह॒ द॒क्षि॒णेत्या॑ह च॒त्वारि॑ च॥ ५॥

[[2-2-6-1]]

अन्तो॒ वा ए॒ष य॒ज्ञस्य॑।
यद्द॑श॒मम॒हः।
द॒श॒मेऽह॑न्त्सर्प॑रा॒ज्ञिया॑ ऋ॒ग्भिः स्तु॑वन्ति।
य॒ज्ञस्यै॒वान्त॑ं ग॒त्वा।
अ॒न्नाद्य॒मव॑रुन्धते।
ति॒सृभि॑ः स्तुवन्ति।
त्रय॑ इ॒मे लो॒काः।
ए॒भ्य ए॒व लो॒केभ्यो॒ऽन्नाद्य॒मव॑रुन्धते।
पृश्नि॑वतीर्भवन्ति।
अन्न॒ं वै पृश्नि॑॥ १॥

[[2-2-6-2]]

अन्नमेवावरुन्धते।
मनसा प्रस्तौति।
मनसोद्गायति।
मनसा प्रतिहरति।
मन इव हि प्रजापतिः।
प्रजापतेराप्त्यै।
देवा वै सर्पाः।
तेषामियꣳ राज्ञी।
यत्सर्पराज्ञिया ऋग्भिः स्तुवन्ति।
अस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति॥ २॥

[[2-2-6-3]]
चतुर्होतृन्होता व्याचष्टे।
स्तुतमनुशꣳसति शान्त्यै।
अन्तो वा एष यज्ञस्य।
यद्दशममहः।
एतत्खलु वै देवानां परमं गुह्यं ब्रह्म।
यच्चतुर्होतारः।
दशमेऽहꣳश्चतुर्होतृन्व्याचष्टे।
यज्ञस्यैवान्तं गत्वा।
परमं देवानां गुह्यं ब्रह्मावरुन्धे।
तदेव प्रकाशं गमयति॥ ३॥

[[2-2-6-4]]
तदेनं प्रकाशं गतम्।
प्रकाशं प्रजानां गमयति॥
वाचं यच्छति।
यज्ञस्य धृत्यै।
यजमानदेवत्यं वा अहः।
भ्रातृव्यदेवत्या रात्रिः।
अह्ना रात्रिं ध्यायेत्।

भ्रातृ॑व्यस्यै॒व त॒ल्लो॒कं वृ॑ङ्क्ते।
यद्दिवा॒ वाचं॑ विसृ॒जेत्।
अह॒र्भ्रातृ॑व्या॒योच्छि॑ꣳषेत्।
यन्नक्तं॑ विसृ॒जेत्।
रा॒त्रिं भ्रातृ॑व्या॒योच्छि॑ꣳषेत्।
अ॒धि॒वृ॒क्ष॒सू॒र्ये॑ वा॒चं विसृ॑जति।
ए॒ताव॑न्तमे॒वास्मै॑ लो॒कमुच्छि॑ꣳषति।
याव॑दादि॒त्योँ॑ऽस्त॒मेति॑॥ ४॥
पृश्ञिं॑ तिष्ठन्ति गमयति शिꣳषे॒त्पञ्च॑ च॥ ६॥

[[2-2-7-1]]
प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत।
ताः सृ॒ष्टाः सम॑श्लिष्यन्।
ता रू॒पे॑णानु॒प्रावि॑शत्।
तस्मा॑दाहु॒ः।
रू॒पं वै प्र॒जाप॑ति॒रिति॑।
ता नाम्नाऽनु॒प्रावि॑शत्।
तस्मा॑दाहु॒ः।
नाम॒ वै प्र॒जाप॑ति॒रिति॑।
तस्मा॒दप्या॑ऽमि॒त्रौ सं॒गत्य॑।
नाम्ना॒ चेद्ध्वये॑ते॥ १॥

[[2-2-7-2]]
मि॒त्रमे॒व भ॑वतः।
प्र॒जाप॑तिर्दे॒वासु॒रान॑सृजत।
स इन्द्र॒मपि॒ नासृ॑जत।
तं दे॒वा अ॑ब्रुवन्।
इन्द्रं॑ नो जन॒येति॑।
स आ॒त्मन्निन्द्र॑मपश्यत्।
तम॑सृजत।
तं त्रि॒ष्टुग्वी॒र्यं॑ भू॒त्वाऽनु॒प्रावि॑शत्।

तस्य वज्रः पञ्चदशो हस्त आपद्यत।
तेनोदय्यासुरानभ्यभवत्॥ २॥

[[2-2-7-3]]
य एवं वेद।
अभि भ्रातृव्यान्भवति।
ते देवा असुरैर्विजित्य।
सुवर्गं लोकमायन्।
तेऽमुष्मिँल्लोके व्यक्षुध्यन्।
तेऽब्रुवन्।
अमुतः प्रदानं वा उपजिजीविमेति।
ते सप्तहोतारं यज्ञं विधायायास्यम्।
आङ्गीरसं प्राहिण्वन्।
एतेनामुत्र कल्पयेति॥ ३॥

[[2-2-7-4]]
तस्य वा इयं क्लृप्तिः।
यदिदं किंच।
य एवं वेद।
कल्पतेऽस्मै।
स वा अयं मनुष्येषु यज्ञः सप्तहोता।
अमुत्र सद्भ्यो देवेभ्यो हव्यं वहति।
य एवं वेद।
उपैनं यज्ञो नमति।
सोऽमन्यत।
अभि वा इमेऽस्माँल्लोकादमुं लोकं कमिष्यन्त इति।
स वाचस्पते हृदिति व्याहरत्।
तस्मात्पुत्रो हृदयम्।
तस्मादस्माल्लोकादमुं लोकं नाभिकामयन्ते।
पुत्रो हि हृदयम्॥ ४॥
हयेते अभवत्कल्पयेतीति चत्वारि च॥ ७॥

[[2-2-8-1]]

दे॒वा वै चतु॑र्होतृभिर्य॒ज्ञम॑तन्वत।
ते वि पा॒प्मना॒ भ्रातृ॑व्ये॒णाज॑यन्त।
अ॒भि सु॑व॒र्गँ लो॒कम॑जयन्।
य ए॒वं वि॒द्वाꣳश्चतु॑र्होतृभिर्य॒ज्ञं त॑नु॒ते।
वि पा॒प्मना॒ भ्रातृ॑व्येण जयते।
अ॒भि सु॑व॒र्गँ लो॒कं ज॑यति।
षड्ढो᳚त्रा प्राय॒णीय॒मासा॑दयति।
अ॒मुष्मै॒ वै लो॒काय॒ षड्ढो॑ता।
घ्नन्ति॒ खलु॒ वा ए॒तत्सोम᳚म्।
यद॑भिषु॒ण्वन्ति॑॥ १॥

[[2-2-8-2]]

ऋ॒जुधै॒वैन॑म॒मुं लो॒कं ग॑मयति।
चतु॑र्होत्राऽऽति॒थ्यम्।
यशो॒ वै चतु॑र्होता।
यश॑ ए॒वात्मन्ध॑त्ते।
पञ्च॑होत्रा प॒शुमुप॑सादयति।
सु॒व॒र्ग्यो᳚ वै पञ्च॑होता।
यज॑मानः प॒शुः।
यज॑मानमे॒व सु॑व॒र्गँ लो॒कं ग॑मयति।
ग्रहा᳚न्गृही॒त्वा स॒प्तहो॑तारं जुहोति।
इ॒न्द्रि॒यं वै स॒प्तहो॑ता॥ २॥

[[2-2-8-3]]

इ॒न्द्रि॒यमे॒वात्मन्ध॑त्ते।
यो वै चतु॑र्होतॄननुसव॒नं त॒र्पय॑ति।
तृप्य॑ति प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑।
उपै॑नꣳ सोमपी॒थो न॑मति।
ब॒हि॒ष्पवमा॒ने दश॑होतारं॒ व्याच॑क्षीत।
माध्यं॑दिने॒ पव॑माने॒ चतु॑र्होतारम्।

आर्भ॑वे॒ पव॑माने॒ पञ्च॑होतारम् ।

पि॒तृ॒य॒ज्ञे षड्ढो॑तारम् ।

य॒ज्ञा॒य॒ज्ञिय॑स्य स्तो॒त्रे स॒प्तहो॑तारम् ।

अ॒नु॒स॒व॒नमे॒वैनाꣳ॑स्तर्प॑यति ॥ ३ ॥

[[2-2-8-4]]

तृप्य॑ति प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ ।

उपै॑नꣳ सोमपी॒थो न॑मति ।

दे॒वा वै चतु॑र्हो॑तृभिः स॒त्रमा॑सत ।

ऋद्धि॑परिमितं॒ यश॑स्कामाः ।

तेँ॑ऽब्रुवन् ।

यन्नः॑ प्रथ॒मं यश॑ ऋ॒च्छात् ।

सर्वे॑षां न॒स्तत्स॒हास॒दिति॑ ।

सोम॒श्चतु॑र्हो॑त्रा ।

अ॒ग्निः पञ्च॑होत्रा ।

धा॒ता षड्ढो॑त्रा ॥ ४ ॥

[[2-2-8-5]]

इन्द्रः॑ स॒प्तहो॑त्रा ।

प्र॒जाप॑ति॒र्दश॑होत्रा ।

तेषा॒ꣳ॒ सोम॒ꣳ॒ राजा॑नं॒ यश॑ आर्च्छ॑त् ।

तन्न्य॑कामयत ।

तेनापा᳚क्रामत् ।

तेन॑ प्र॒लाय॑मचरत् ।

तं दे॒वाः प्रै॒षैः प्रैष॑मैच्छन् ।

तत्प्रै॒षाणां᳚ प्रैष॒त्वम् ।

नि॒विद्भि॒र्न्य॑विदयन् ।

तन्नि॒विदां᳚ निवि॒त्त्वम् ॥ ५ ॥

[[2-2-8-6]]

आ॒प्रीभि॑राप्नुवन् ।

तदा॒प्रीणा॑मा॒प्रि॒त्वम् ।

तम॑घ्नन्।
तस्य॒ यशो॒ व्य॑गृह्णत।
ते ग्रहा॑ अभवन्।
तद्ग्रहा॑णां ग्रह॒त्वम्।
यस्यै॒वं वि॒दुषो॒ ग्रहा॑ गृ॒ह्यन्ते᳚।
तस्य॒ त्वेव॑ गृ॑ही॒ताः।
ते᳚ऽब्रुवन्।
यो वै न॒ः श्रेष्ठो॑ऽभू᳚त्॥ ६॥

[[2-2-8-7]]
तम॑वधिष्म।
पुन॑रि॒मꣳ सु॑वामहा॒ इति॑।
तं छन्दो॑भिरसुवन्त।
तच्छन्द॑सां छन्द॒स्त्वम्।
साम्ना॒ समान॑यन्।
तत्साम्न॑ः साम॒त्वम्।
उ॒क्थैरुद॑स्थापयन्।
तदुक्थाना॑मुक्थ॒त्वम्।
य ए॒वं वेद॑।
प्रत्ये॒व ति॑ष्ठति॥ ७॥

[[2-2-8-8]]
सर्व॒मायु॑रेति।
सोमो॒ वै यश॑ः।
य ए॒वं वि॒द्वान्त्सोम॑मा॒गच्छ॑ति।
यश॑ ए॒वैन॑मृच्छति।
तस्मा॑दाहुः।
यश्चै॒वं वेद॒ यश्च॒ न।
तावु॒भौ सोम॒माग॑च्छतः।
सोमो॒ हि यश॑ः।
तं त्वा व यश॑ ऋच्छ॒तीत्या॑हुः।

यः सोमे सोमं प्राहेति।

तस्मात्सोमे सोमः प्रोच्यः।

यश एवैनमृच्छति॥ ८॥

अभिषुण्वन्ति सप्तहोता तर्पयति षड्ढोत्रा निविंत्त्वमभूत्तिष्ठति प्राहेति द्वे च॥ ८॥

[[2-2-9-1]]

इदं वा अग्रे नैव किंचनासीत्।

न द्यौरासीत्।

न पृथिवी।

नान्तरिक्षम्।

तदसदेव सन्मनोऽकुरुत स्यामिति।

तदतप्यत।

तस्मात्तेपानाद्धूमोऽजायत।

तद्भूयोऽतप्यत।

तस्मात्तेपानादग्निरजायत।

तद्भूयोऽतप्यत॥ १॥

[[2-2-9-2]]

तस्मात्तेपानाज्ज्योतिरजायत।

तद्भूयोऽतप्यत।

तस्मात्तेपानादर्चिरजायत।

तद्भूयोऽतप्यत।

तस्मात्तेपानान्मरीचयोऽजायन्त।

तद्भूयोऽतप्यत।

तस्मात्तेपानादुदारा अजायन्त।

तद्भूयोऽतप्यत।

तदभ्रमिव समहन्यत॥

तद्वस्तिमभिनत्॥ २॥

[[2-2-9-3]]

स समुद्रोऽभवत्।

तस्मात्समुद्रस्य न पिबन्ति।

प्रजननमिव हि मन्यन्ते।
तस्मात्पशोर्जायमानादापः पुरस्ताद्यन्ति।
तद्दशहोताऽन्वसृज्यत।
प्रजापतिर्वै दशहोता।
य एवं तपसो वीर्यं विद्वाꣳस्तप्यते।
भवत्येव।
तद्वा इदमापः सलिलमासीत्।
सोऽरोदीत्प्रजापतिः॥ ३॥

[[2-2-9-4]]
स कस्मा अज्ञि।
यद्यस्या अप्रतिष्ठाया इति।
यदप्स्ववापद्यत।
सा पृथिव्यभवत्।
यद्व्यमृष्ट।
तदन्तरिक्षमभवत्।
यदूर्ध्वमुदमृष्ट।
सा द्यौरभवत्।
यदरोदीत्।
तदनयो रोदस्त्वम्॥ ४॥

[[2-2-9-5]]
य एवं वेद।
नास्य गृहे रुदन्ति।
एतद्वा एषां लोकानां जन्म।
य एवमेषां लोकानां जन्म वेद।
नैषु लोकेष्वार्तिमार्च्छति।
स इमां प्रतिष्ठामविन्दत।
स इमां प्रतिष्ठां वित्त्वाऽकामयत प्रजायेयेति।
स तपोऽतप्यत।
सोऽन्तर्वानभवत्।

स ज॒घना॒दसु॑रानसृजत॥ ५॥

[[2-2-9-6]]
तेभ्यो᳚ मृ॒न्मये॒ पात्रेऽन्न॑मदुहत्।
याऽस्य॒ सा त॒नूरासी᳚त्।
तामपा॑हत।
सा तमि॑स्राऽभवत्।
सो᳚ऽकामयत॒ प्रजा॑ये॒येति॑।
स तपो᳚ऽतप्यत।
सो᳚ऽन्तर्वा᳚नभवत्।
स प्र॒जन॑नादे॒व प्र॒जा अ॑सृजत।
तस्मा॑दि॒मा भूयि॑ष्ठाः।
प्र॒जन॑ना॒द्ध्ये᳚ना॒ अ॑सृजत॥ ६॥

[[2-2-9-7]]
ताभ्यो᳚ दारु॒मये॒ पात्रे॒ पयो᳚ऽदुहत।
याऽस्य॒ सा त॒नूरासी᳚त्।
तामपा॑हत।
सा ज्योत्स्ना॑ऽभवत्।
सो᳚ऽकामयत॒ प्रजा॑ये॒येति॑।
स तपो᳚ऽतप्यत।
सो᳚ऽन्तर्वा᳚नभवत्।
स उ॑पप॒क्षाभ्या॑मे॒वर्तू॒न॑सृजत।
तेभ्यो᳚ रज॒ते पात्रे᳚ घृ॒तम॑दुहत्।
याऽस्य॒ सा त॒नूरासी᳚त्।

[[2-2-9-8]]
तमपा॑हत।
सो᳚ऽहोरा॒त्रयो᳚ः स॒न्धिर॑भवत्।
सो᳚ऽकामयत॒ प्रजा॑ये॒येति॑।
स तपो᳚ऽतप्यत।
सो᳚ऽनतर्वा᳚नभवत्।

स मुखाद्देवानसृजत।
तेभ्यो हरिते पात्रे सोममदुहत।
याऽस्य सा तनूरासीत्।
तामपाहत।
तदहरभवत्॥ ८॥

[[2-2-9-9]]
एते वै प्रजापतेर्दोहाः।
य एवं वेद।
दुह एव प्रजाः।
दिवा वै नोऽभूदिति।
तद्देवानां देवत्वम्।
य एवं देवानां देवत्वं वेद।
देववानेव भवति।
एतद्वा अहोरात्राणां जन्म।
य एवमहोरात्राणां जन्म वेद।
नाहोरात्रेष्वार्तिमार्च्छति॥ ९॥

[[2-2-9-10]]
असतोऽधि मनोऽसृज्यत।
मनः प्रजापतिमसृजत।
प्रजापतिः प्रजा असृजत।
तद्वा इदं मनस्येव परमं प्रतिष्ठितम्।
यदिदं किंच।
तदेतच्छ्वोवस्यसं नाम ब्रह्म।
व्युच्छन्तीं व्युच्छन्त्यस्मै वस्यसी वस्यसी व्युच्छति।
प्रजायते प्रजया पशुभिः।
प्र परमेष्ठिनो मात्रामाप्नोति।
य एवं वेद॥ १०॥
अग्निरजायत तद्भूयोऽतप्यताभिनदरोदीत्प्रजापती रोदस्त्वमसृजतासृजत घृतमदुहद्याऽस्य सा तनूरासीदहरभवद्दच्छति वेद॥ ९॥

इ॒दं धू॒मो᳚ऽग्निर्ज्योति॑र॒र्चिर्मरी॑चय उदा॒रास्त॒दभ्रꣳ॑ स ज॒घना॒त्सा तमि॑स्रा॒ स॒प्रज॑नना॒त्सा जोत्स्ना॒ स उ॑पप॒क्षाभ्या॒ꣳ॒ सो॑ऽहोरा॒त्रयोः᳚ स॒न्धिः स मु॒खा॒त्तद॒ह॑र्दे॒ववा᳚न्मृ॒न्मये॑ दा॒रु॒मये॑ र॒ज॒ते हरि॑ते॒ तेभ्य॒स्ताभ्यो॒ द्वे ते॑ऽन्नं॒ पयो॑ घृ॒तꣳ सोम᳚म्॥

[[2-2-10-1]]

प्र॒जाप॑ति॒रिन्द्र॑मसृजताऽऽनुजाव॒रं दे॒वाना᳚म्।

तं प्राहि॑णोत्।

परे॑हि।

ए॒तेषा᳚ं दे॒वाना॒मधि॑पति॒रे॒धीति॑।

तं दे॒वा अ॑ब्रुवन्।

कस्त्वम॑सि।

व॒यं वै त्वच्छ्रेया॑ꣳसः स्म॒ इति॑।

सो᳚ऽब्रवीत्।

कस्त्वम॑सि व॒यं वै त्वच्छ्रेया॑ꣳसः स्म॒ इति॑ मा दे॒वा अ॑वोच॒न्निति॑।

अथ॒ वा इ॒दं तर्हि॑ प्र॒जाप॑तौ॒ हर॑ आसीत्॥ १॥

[[2-2-10-2]]

यद॒स्मिन्ना॑दि॒त्ये।

तदे॑नमब्रवीत्।

ए॒तन्मे॒ प्रय॑च्छ।

अथा॒ह॒मे॒तेषा᳚ं दे॒वाना॒मधि॑पतिर्भ॑विष्या॒मीति॑।

को᳚ऽहꣳ स्या॒मित्य॑ब्रवीत्।

ए॒तत्प्र॒दायेति॑।

ए॒तत्स्या॒ इत्य॑ब्रवीत्।

यदे॒तद्ब्रवी॒षीति॑।

को ह॒ वै नाम॑ प्र॒जाप॑तिः।

य ए॒वं वेद॑॥ २॥

[[2-2-10-3]]

वि॒दुरे॑नं॒ नाम्ना᳚।

तद॑स्मै रु॒क्मं कृ॒त्वा प्रत्य॑मुञ्चत्।

तत॒ो वा इन्द्रो᳚ दे॒वाना॒मधि॑पतिरभवत्।

य ए॒वं वेद॑।
अधि॑पति॒रे॒व स॑मा॒नानाँ॑ भवति।
सो॑ऽमन्यत।
किं कि॒ं वा अ॑कर॒मिति॑।
स च॒न्द्रं म॒ आह॒रेति॒ प्राल॑पत्।
तच्च॒न्द्रम॑सश्चन्द्र॒म॒स्त्वम्।
य ए॒वं वेद॑॥ ३॥

[[2-2-10-4]]
च॒न्द्रवा॑ने॒व भ॑वति॥
तं दे॒वा अ॑ब्रुवन्।
सु॒वीर्यो॑ मर्या॒ यथा॑ गोपा॒यत॒ इति॑।
तत्सूर्य॑स्य सूर्य॒त्वम्।
य ए॒वं वेद॑।
नैनं॑ दभ्नोति॥
कश्चनास्मि॒न्वा इ॒दमि॑न्द्रि॒यं प्रत्य॑स्था॒दिति॑।
तदिन्द्र॑स्येन्द्र॒त्वम्।
य ए॒वं वेद॑।
इ॒न्द्रि॒या॒व्ये॑व भ॑वति॥ ४॥

[[2-2-10-5]]
अ॒यं वा इ॒दं प॑र॒मो॑ऽभूदिति॑।
तत्प॑रमे॒ष्ठिन॑ः परमेष्ठि॒त्वम्।
य ए॒वं वेद॑।
प॒र॒मामे॒व काष्ठाँ॑ गच्छति।
तं दे॒वाः स॑म॒न्तं पर्य॑विशन्।
वस॑वः पु॒रस्ता॑त्।
रु॒द्रा द॑क्षिण॒तः।
आ॒दि॒त्याः प॒श्चात्।
विश्वे॑ दे॒वा उ॑त्तर॒तः।
अङ्गि॑रसः प्र॒त्यञ्चाँ॑म्॥ ५॥

[[2-2-10-6]]

साध्याः पराञ्चम्।

य एवं वेद।

उपैनꣳ समानाः संविशन्ति।

स प्रजापतिरेव भूत्वा प्रजा आवयत्।

ता अस्मै नातिष्ठन्तान्नाद्याय।

ता मुखं पुरस्तात्पश्यन्तीः।

दक्षिणतः पर्यायन्।

स दक्षिणतः पर्यवर्तयत।

ता मुखं पुरस्तात्पश्यन्तीः।

मुखं दक्षिणतः॥ ६॥

[[2-2-10-7]]

पश्चात्पर्यायन्।

स पश्चात्पर्यवर्तयत।

ता मुखं पुरस्तात्पश्यन्तीः।

मुखं दक्षिणतः।

मुखं पश्चात्।

उत्तरतः पर्यायन्।

स उत्तरतः पर्यवर्तयत।

ता मुखं पुरस्तात्पश्यन्तीः।

मुखं दक्षिणतः।

मुखं पश्चात्।

मुखमुत्तरतः।

ऊर्ध्वा उदायन्।

स उपरिष्टान्न्यवर्तयत।

ताः सर्वतोमुखो भूत्वाऽऽवयत्।

ततो वै तस्मै प्रजा अतिष्ठन्तान्नाद्याय।

य एवं विद्वान्परि च वर्तयते नि च।

प्रजापतिरेव भूत्वा प्रजा अत्ति।

तिष्ठन्तेऽस्मै प्रजा अन्नाद्याय।
अन्नाद एव भवति॥ ७॥
आसीद्वेदं चन्द्रमस्त्वं य एवं वेदेन्द्रियाव्येव भवति प्रत्यञ्चं मुखं दक्षिणतो मुखं पश्चान्नवं च॥ १०॥

[[2-2-11-1]]
प्रजापतिरकामयत बहोर्भूयान्त्स्यामिति।
स एतं दशहोतारमपश्यत्।
तं प्रायुङ्क्त।
तस्य प्रयुक्ति बहोर्भूयानभवत्।
यः कामयेत बहोर्भूयान्त्स्यामिति।
स दशहोतारं प्रयुञ्जीत।
बहोरेव भूयान्भवति।
सोऽकामयत वीरो म आजायेतेति।
स दशहोतुश्चतुर्होतारं निरमिमीत।
तं प्रायुङ्क्त॥

[[2-2-11-2]]
तस्य प्रयुक्तीन्द्रोऽजायत।
यः कामयेत वीरो म आजायेतेति।
स चतुर्होतारं प्रयुञ्जीत।
आऽस्य वीरो जायते।
सोऽकामयत पशुमान्त्स्यामिति।
स चतुर्होतुः पञ्चहोतारं निरमिमीत।
तं प्रायुङ्क्त।
तस्य प्रयुक्ति पशुमानभवत्।
यः कामयेत पशुमान्त्स्यामिति।
स पञ्चहोतारं प्रयुञ्जीत॥ २॥

[[2-2-11-3]]
पशुमानेव भवति।
सोऽकामयतर्तवो मे कल्पेरन्निति।
स पञ्चहोतुः षड्ढोतारं निरमिमीत।

तं प्रायुङ्क्त।
तस्य प्रयुक्त्यृतवोऽस्मा अकल्पन्त।
यः कामयेतर्तवो मे कल्पेरन्निति।
स षड्ढोतारं प्रयुञ्जीत।
कल्पन्तेऽस्मा ऋतवः।
सोऽकामयत सोमपः सोमयाजी स्याम्।
आ मे सोमपः सोमयाजी जायेतेति॥ ३॥

[[2-2-11-4]]
स षड्ढोतुः सप्तहोतारं निरमिमीत।
तं प्रायुङ्क्त।
तस्य प्रयुक्ति सोमपः सोमयाज्यभवत्।
आऽस्य सोमपः सोमयाज्यजायत।
यः कामयेत सोमपः सोमयाजी स्याम्।
आ मे सोमपः सोमयाजी जायेतेति।
स सप्तहोतारं प्रयुञ्जीत।
सोमप एव सोमयाजी भवति।
आऽस्य सोमपः सोमयाजी जायते।
स वा एष पशुः पञ्चधा प्रतितिष्ठति॥ ४॥

[[2-2-11-5]]
पद्भिर्मुखेन।
ते देवाः पशून्वित्त्वा।
सुवर्गं लोकमायन्।
तेऽमुष्मिँल्लोके व्यक्षुध्यन्।
तेऽब्रुवन्।
अमुतः प्रदानं वा उपजिजीविमेति।
ते सप्तहोतारं यज्ञं विधायायास्यम्।
आङ्गीरसं प्राहिण्वन्।
एतेनामुत्र कल्पयेति।
तस्य वा इयं क्लृप्तिः॥ ५॥

[[2-2-11-6]]

यदि॒दं किंच॑।

य ए॒वं वेद॑।

कल्प॑तेऽस्मै।

स वा अ॒यं म॑नुष्ये॑षु य॒ज्ञः स॒प्तहो॑ता।

अ॒मुत्र॑ स॒द्भ्यो दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यं व॑हति।

य ए॒वं वेद॑।

उपै॑नं य॒ज्ञो न॑मति।

यो वै चतु॑र्होतृणां नि॒दान॒ं वेद॑।

नि॒दान॑वान्भवति।

अ॒ग्नि॒हो॒त्रं वै दश॑होतु॒र्नि॒दान॑म्।

द॒र्श॒पू॒र्ण॒मा॒सौ चतु॑र्होतुः।

चा॒तु॒र्मा॒स्या॒नि॒ पञ्च॑होतुः।

प॒शु॒ब॒न्धः षड्ढो॑तुः।

सौ॒म्यो॑ऽध्व॒रः स॒प्तहो॑तुः।

ए॒तद्वै चतु॑र्होतृणां नि॒दान॑म्।

य ए॒वं वेद॑।

नि॒दान॑वान्भवति॥ ६॥

अ॒मि॒मी॒त तं प्रायु॑ङ्क्त पञ्च॑होतार॒ं प्रयु॑ञ्जीत जाये॒तेति॒ तिष्ठ॑ति॒ क्लृ॒प्ति॒र्दश॑होतु॒र्नि॒दान॑ꣳ स॒प्त च॑॥ ११॥

प्र॒जाप॑तिरकामयत प्र॒जाः सृ॒जे॒येति॒ प्र॒जाप॑तिरकामयत दर्शपूर्णमा॒सौ सृ॒जे॒येति॒ प्र॒जाप॑तिरकामयत॒ प्रजा॑ये॒येति॒ स तपः स त्रि॒वृत॑ं प्र॒जाप॑तिरकामयत॒ दश॑होतार॒ं तेन॑ द॒शधाऽऽत्मान॑ं दे॒वा वै वरु॑णमन्तो॒ वै प्र॒जाप॑ति॒स्ताः सृ॒ष्टाः स॑मश्लिष्यन्दे॒वा वै चतु॑र्होतृभिरि॒दं वा अ॒ग्ने प्र॒जाप॑ति॒रिन्द्र॑ं प्र॒जाप॑तिरकामयत ब॒होर्भूया॒नेका॑दश॥ ११॥

प्र॒जाप॑ति॒स्तद्ग्र॑हस्य ग्रह॒त्वं प्र॒जा॑पतिरकामयता॒नयै॒वैन॒त्तस्य॒ वा इ॒यं क्लृ॒प्ति॒स्तस्मा॑त्तेपा॒नाज्यो॑ति॒र्यद॒स्मिन्ना॑दि॒त्ये स षड्ढो॑तुः स॒प्तहो॑तार॒ं त्रिस॑प्ततिः॥ ७३॥